

KOTORLEIPE E ROMANE, ASHKALYUNE THAY EGIQANYUNE KOMUNITETENGO ANO DECISIAKO LEIPE

ANALIZA E MANGIPYENGO E ROMANE, ASHKALYUNE THAY EGIQANYUNE
KOMUNITETENGO PREKAL PUTERDE KEDIPYA ANO KOMUNE: PRISHTINA, PRIZREN,
PEYA, JAKOVA, OBILIO, FERIZAY, GILANA, FUSH KOSOVA THAY KAMENICA.

Autorya: Gzim Shala, Arrita Reznici, Lavdim Makshana, Shqiponjë Gashi, Blerim Jakupi, Medina Kadriu, Driton Noci

Redaktipeski ekipa: Betim Musliu, Ehat Miftaraj thay Naim Jakaj

Niyekh kotor akale materialesko nashti te printingyol, kopiringyol, butveringyol ani sasavi elektornikuni forma vay stampimi, vay ani sasavi forma e butverutnipeski bizo mekhipe kotar Kosovako Instituti vash Hakaibe.

Andripe akale publikipesko sito ekskluzivuno godornipe e Kosovake Institutesko vash Hakaibe - KIH thay akava na mothavla o dikhipe e Danish Refugee Council (DRC).

Përkrahur nga:

Financimo kotar:

Implementimo kotar:

Instituti i Kosovës për Drejtësi
Kosovo Law Institute
Kosovski Institut Pravde

VASH KIH

KIH, Kosovako Instituti vash Hakaibe, sitoy Biraipkani organizacia thay navijaipeski E publikune politikengo, fabrika e godinipyengo Specializimi ano sektori e hakaipesko.

LISTA E HARNIPYENGI

- **RrSMPKP** Regulative Gn. 05/2016 vash Minimalune Standardya vash Procesi e Publikune Konsultipesko
- **PKP** Platforma e Publikune Konsultipyengo
- **KIH** Kosovako Instituti vash Hakaibe
- **MAPL** Ministria e Adminsitripeski e Lokaluen Raipesko
- **KRK** Sombeshipe e Kosovaka Republikako
- **QNJ** Centro vash Yuridikuno Azhutipe Bizo Pokipe – KIH
- **QRK** Raibe e Kosovaka Republikako
- **DADNJK** Divizia vash Avansipe e Manushikane Hakayengo ano Komuna
- **MD** Ministria e Hakaipeski
- **DKA** Komunaluno Direktoriati e Edukipesko
- **ZKKK** Komunaluno Ofisi vash Komunitetya thay Iranipe
- **MPB** Ministria e Andrune Butyengi
- **ARC** Agencia vash Civiluno Registripe
- **QKMF** Sheruno Centro e Familiaruna Medicinako
- **QAP** Centro e Profesionalune Siklipesko
- **ZPP** Ofisi vash Butyaripe

ANDRIPE

---

01. Ekzekutivuno andripe

---

02. Introdukcia

---

03. Metodologia

---

04. Godornipe e publikune autoritetengo ano publikuno
kotorleipe e dizunengo

---

05. Teme vazdipe kotar o KIH

---

06. Sherune arakhipya

---

07. Rekomandipyra

---

08. Aneksi: Arakahdipe vash komune

EKZEKUTIVUNO ANDRIPE

Raporti vash kotorleipe e Romane, Ashkalyune thay Egipqanyune komunitetengo, ano procesi e decisiake leipesko sito gatisardo ano tentipe vash te identifikyngon o darakeripya kolencar arakhlona akala komunitetya ano olenge lokalitetya. Phanglo akalea, vasho fokusi dendilo olenge kotorleipeske ano publikuno jivdipe prekal o publikune konsultipya.

Proyekti realizisalo ano kanleipe e Strategia e Kosovake Institutesko vash Hakaibe 2021-2025, miratimi ano avgusti e bersheshko 2021 sar ini ani baza e arkahipyengi e KIH-ko ano phiravipe e projektesko "Zorakeripe e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo".

Strategia e KIH-ki, dela ulavdi sama zorakeripeske thay garavipe e hakayengo e marginalizime grupengo, e fokuseya ko juvla e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya. Akava palo kay, o arakhipya e KIH-ke ano procesya e rodipeske yaveripengo thay monitoripeske thay ververutne mahskarthemunte thay thanutne raportya, mothavena kay:

- Musay te kergyol may but vash garantipe e hakayengo e marginalizime grupengo;
- Jene akale komunitetengo arakhlona e samatredime akceseya ano shuzho pani thay kanalizipya, garavipeske sheya thay sastipesko dikhipe, ji kay akcesi ano edukipe thay formaluno butyaripe aqhola pharo;
- Niveli e butyaripesko akale komunitetengo ano themeske institucie aqhola tikno thay may but ano telune nivelya e butyaripeske;
- Strategia 2021-2027 vash kotorleipe e romane thay ashkalyune komunitetengo, phiravdile numay ano nesve kotora;
- Romane, Ashkalyune thay Egipqanyune komunitetya arakhlona e ilakake problemencar;
- But jene akale komunitetengo na siton registrime ano civiluno registri, so kerla nashayutno o phiravipe olenge bazikune hakayengo sar akcesi ano edukipe, sastipe, hakaibe, ty;
- Kana vakergyola vash sastipeske nayekhipya, situacia e romane thay ashkalyune komunitetengi aqhola darakeripeske, leindoy pe dikhipe o but telune nivelya e imunizipesko thay ulavde pharipya ano sastipesko dikhipe vash sebepi olenge phare socio-ekonomiune kondiciengo;
- Sfida aqhola ini ulavipe e informaciako vash publikune servisy, diskriminipeske sure, ty;
- Kotorleipe akale komunitetengo ano politikako keripe thay decisiako leipe sito ano but teluno niveli;
- Romane, Ashkalyune thay Egipqanyune komunitetya arakhlona e pharipyencar ano akcesi ano hakaibe vash sebepi e nanipesko e janipesko vash olenge hakaya, socio-ekonomikune pharipya, ty.

Informipeske kedipya thay treningya realizisale ano bersh 2022, ayekha kedipya adikerdile ani Fush Kosova, Prishtina, Peja, Gilana, Jakova, Ferizaj, Obiliq, Kamenica thay Prizren. Ano akala kedipya, sine kotorleutne 128 jene e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, kolendar 15 dizune vijainde kotar treningo vash Regulativa vash Minimalune Standardya vash Publikuno Konsultipe, sar ini astardile direktune ano procesya e publikune konsultipesko, 30 dizune vijainde vash servisy e yuridikune godideipesko bizo pokipe.

Sar si pe kedime detalya kotar KIH, rezultinla kay ano informipeske kedipya thay treningya lele kotor: 28 juvla thay 100 mursha, kolendar 60 romane dizune, 39 ashkalie, 26 egipqanya, duy serbya thay yekh albani.

Rezultatya e raportesko siton kedime thay sistemime ano shtarto kotor e raportesko, ji kay raporti vash sakova kedipe sito phiravdo ano shovto kotor akale raportesko.

Andripe mothavela o sebepi akale studipesko, resipe thay obyektive e stupipeske, sherune umala kote KIH fokusisalo ano informipeske kedipyta thay trenigya. May dur, mothavdili e phiravdi metodologia.

Raporti luyarela e mothavipeya thay konstituciaki baza thay krisyuni vash odova ko sito godorno vash (na) suksemi e dizunenge kotorleipesko ano procesi e publikune konsultipyengo.

Duyto kotor thay trinto mothavela o vazdipe teme kotar o trenerya e KIH-ke, sar ini o mangipyta e romengo, ashkaliengo thay egipqanyengo vash efektivuno kotorelipe ano politikako keripe - sherune arkahipyta kedime ano forme e infografikako.

Trinto kotor thay paluno e raportesko, astarela o harne thavdya vash sakov akedipe adikerdo ano mangle komune.

Raporti kerdilo e resipeya te mothaven o nanipe e kotorelipesko e romane, ashkalyune thay egipqanyune diunengo ano procesi e publikune decisiake leipesko. Vash akava sebepu, raporti ka sevaluinel ini vash servisya kola centralune thay lokalune institucie, o arakhipya te len pe dikhipa thay te shrden o phiaripe o obligipyta kay iklona kotar Regulative vash Minimalune Standardya ano Prosesi e Publikune Konsultipyengo.

INTRODUKCIA

Kotorleipe e dizunengo ano procesi e politikake keripesko thay keripe e krisesko lungyarela te ovel ano telune themutno niveli. Akava mothavena lugyaripeya ververutne raportya thanutne thay mashkarthemutne, sar ini statistike e bershune Raportengo vash Publikuno Konsultipe. Akava teluno kotorleipe, sile qalavipe ano krisya thay politike ano than kay ma te len pe dikhipa o realune mangipyta e dizunengo ano than, abokar may hari vash o marginalizime grupe, kote o kotorleipe sito ini may teluno, ani akaya sura e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo.

Bershuno raporti 2021 vash publikune konsultipyta ano Kosovako Raibe, publikimo ani Platforma e Publikune Konsultipyengo, mothavela kay ano bersh 2021 kerdile 220 dokumentyta, akale totalune gendosta kotar 156 olendar ini 68 yaver dokumentyta vay 30,9% kotar totaluno gendo na pherena minimalune standardya vash konsultipyta e publika.[1] Sar si pe akava raporti, sasutno kotorleipe ano publikune konsultipyta resto ano 2 mile 285 kotorleutnme e 1 mila 898 komentya, kole astarde o leipe e komentiyengo prekal e Platforma, kedipyta, butyarne grupe vay ini e hramipeya.

Teluno kotorleipe ano publikune konsultipyta notadeingyola te ovel odoya prekal e online Platforma. Kotar 220 publikime dokumentyta, komentisale numay 47, e numay 73 komentiyencar.

Vash akala sebepya, Kosovako Instituti e Hakaipesko konsideringya kay sito musayutno te evolviringyon infomripeske kedipyta thay treningenge vash te mothaven may angle pedral e regulativa kay dela shaibe vash kotorleipe ano decisiako leipe thay sar duyto, sar akava kotorleipe te realizingyopl ani praktika.

KIH, ayekha vi dikhla musayutno azhutipe ano keripe e penjaripyengo e Regulativako vash Minimalune Standardya ano Prosesi e Publikune Konsultipyengo. Akaya regulativa, sila pe resipe o promovipe thay siguripe yekhe procesesko e publikune konsultipesko prekal o publikune autoritetya, interesime riga thay publika, vash yekh sahasardo procesi e kotorleipesko ano politikako keripe thay decisiako leipe e publikune intereseya thay bayripe e transparencako thay deipe e respoidipesko e publikune organyengo pedral o intersime riga thay e publikake.

Regulativa decisinla o minimalune standardya, principya thay procedure e procesesko e publikune konsultipesko prekal o publikune autoritetya, interesime riga thay publika ano procesi e keripesko e politikako thay legislaciako. E yaver lafyencar, regulinla o procesi e publikune konsultipesko, kay sito: kotorleipe e interesime rigengo thay publikako ano decisiako leipe e publikune organyengo, e informipeya kerdo kotar publikuno godorno organi.

KIH, prekal akava proyeki dengya ulavdo vasnipe zorakeripeske thay shukaradikeripeske e hakayengo e marginalizime grupengo, e fokuseya ko juvla thay romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya. Akava palo kay o arkahipya e KIH-ke ano verevrutne procesya e rodlaripeske thay monitoripeske thay ververutne mahskarthemunte thay thanutne raportya, mothavena kay manglape may but aktivitetiya vash te den shaibe thay garantipe e hakayengo vash marginalizime grupe, jene akale komunitetengo arkahlona e samatredime akceseya ano shuzho pani thay kanalizacia, garavipeske sheya thay sastipesko dikhipe, ji kay akcesi ano edukipe thay formaluno butyaripe aqhola pharo. May dur, romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya, arkahlona e telune niveleya e butyaripesko ano themeske institucie.

Strategia 2021-2027 vash kotorleipe e romane thay ashkalyune komunitetengo ano kosovako malipe, phiravdiluno numay ano nesave katora. Romane, Ashkalyune thay Egipqanyune komunitetya arakhlona e ilakake problemencar thay but dizune lungyarena te oven naregistrime ano Civiluno Registri, so anela olenge thay kerela na shayutno o phiravipe olenge bazikune hakayengo, sar akcesi ano edukipe, sastipe, hakaibe, ty.

01. METODOLOGIA

Kosovako Instituti vash Hakaibe, ano realizipe e resipyengo thay obyektive e proyektesko, planifikingya te vastinel dy metode: **a) prekal o infomripeske kedipya thay treningya vash vasnipe thay shaibe e kotorleipesko e dizunengo ano procesi e publikune decisiake leipesko, sar ini b) demonstripe akale kotorleipesko e konsultipyencar e hramipeya ani Online Platforma e Publikune Konsultipyengo.**

02. NFOMRIPESKE KEDIPIYA THAY TRENINGYA

KIH, adikergya informipeske kedipya thay treningya ano ehta (7) sherune regionya e Kosovake, ayekha kay te identifikinen o mangipya e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo. Ano sakova kedipe e jenencar akale komunitetengo, sine pe resipe te ovel kotorleipe kotar 15 dizune, thay ano totali pashe 105 kotorleutne. Resipe akale kedipyenmgo, sito informipe thay treningo sar manglape te monitorinen te sine kay olenge mangipya astargyona ano procesi e kriseske keripesko thay sar te avokinen may dur kay olengo kotorleipe te ovel may efektivuno. Infomripesko kedipe thay treningo sito publikimo ano ofisialuni qham e KIH-ki thay ano socialune medie.

03. DEMONSTRIPE E KOTORLEIPESKO ANO KONSULTIPIYA E HRAMIPEYA

Vash te bayaren o kotorleipe e dizunengo kotar o romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya, ano procesi e politikake keripesko thay ano procesi e decisiake leipesko, trenerya e KIH-ke demonstrende ovipya e konsultipeske e hramipeya, may buderi sar o KIH hramingya thay biqhalgya komentya vash yekh kotar may vasne Projekt krisya e publikuna administraciako ani Kosova, odova Projekt krisi vash pokipya ano publikuno sektori. Ayekha, kotorleutne e nesave kedipyengo sinelen shaibe kay ani praktikuni rig te informingyon e sah procedura e keripesko yekhe komenteko thay olekso biqhalipe.

Sar rezultati, KIH ka trenirinel 15 dizunen kotar romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya vash minialune standardya e publikune konsultipesko, thay ka astarel ano shtar (4) publikune konsultipya phanglo e miraipea e politikengo ano centraluno thay lokaluno niveli. Yekh treningo, ano lugipe kotar yekh dive, ka adikergyol ani Prishtina.

Ayekha vi, 30 dizune ka vijainen kotar servisy e yuridikune godideipesko bizo pokipe thay 30 reprezentya e civilune malipesko, institucie thay medie, ka len kotor ani truyali mez.

04. PHIRAVIPE ANI PRAKTIKA E PUBLIKUNE KONSULTIPESKO KOTAR E NUKTA 7 E REGULATIVAKO VASH MINIMALUNE STANDARDYA E PUBLIKUNE KONSULTIPESKO

Procesi e kotorleipesko e romane, ashkalyune thay egipqanyune dizunengo, ano publikune konsultipya ka agoringyol leindoy kotor prekal yekh formulari e publikune konsultipesko decisimo e nukta 7 e regulorako. Nesave kotar o forme e publikune konsultipesko, siton: konsultipe e hramipeya thay elektronikuno; publikipe ani interneteski qham; publikune kedipya; konference, ty. Ani akaya rig, evolviripe akale aktivitetesko, ka zorakerel o kapacitetya andar o romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya vash te inkurainen thay bayaren o aktivuno kotorleipe akale komunitetengo phanglo e politikako keripe.

GODORNIPE E PUBLIKUNE AUTORITETENGO ANO PUBLIKUNO KOTORLEIPE E DIZUNENGO

Ani baza e Kosovaka Konstituciako, publikune institucie e Kosovake obliginyona kay te informinen e dizunen thay e sah interesime rigen vash e buti thay dokumentya kay on produktinena. Akava hako sito but vasho, koya dela shaipe sakole personeske te vastinel o akcesi mekhlo ano sah publikune dokumentya, kova o publikuno organi sile.[1] Ano kanleipe e nukta 41- O hako e akcesesko ano publikune dokumentya, akala dokumentya musay te oven transparentune, ayekha vi publikune. Duryaripeya kotar akala dokumentya, siton odola kola siton odola kola siton klasifikime e mangle kriseya - dikhipe thay posedipe kolengo sito samatredimo.

Siklike ani praktika, e hakosko vash akcesi ano publikune dokumentya realizingyola prekal Kresi Gn. 06/L-081 vash Akcesi ano Publikune Dokumentya[2], kolesko res sito garantipe e hakosko vash sakova personi, bi diksimrinindoy pedral sakoya baza, vash te theren akcesi ano publikune dokumentya, sar ini ano hako vash rivastipe e dokumentyengo ano publikuno sektori. Kresi sar ayekha, phiravgyola ano sakova publikuno dokumenti kay produktingyola, akceptingyola, adikergyola thay kontrolingyola kotar publikune institucie, pashe kay ano sure decisinyola yaveripeya e legislacia ano zoralipe, ani Kosova.

Ano kanleipe e Konstitucia, respektivune e Nukta 45, paragrafi 3 "Themeske institucie phikoinena shaipeya vash kotorleipe e sakasko ano publikune aktivitetiya thay sakasko hako vash te ovelole qalavipe ani demokrativuni rig ano decisie e publikune organyengi". Ani akaya rig, akava kotorleipe musay te realizingyol ani efektivuni rig vash os ah interesime riga, dizune thay decisime grupe e malipeske. Ayekha, dengyola shaipe e kotorleipeske e sah dizunengo ano publikune aktivitetiya thay olengo hako vash te ovelolen qalavipe ano publikune organya.

Vash te zorakeren may dur akava hako thay vash te formalizine thay sadinen, Kosovako Raipe ano bersh 2016 miratingya e Regualtiva vash minimalune Standardya ano procesi e publikune konsultipesko, kola mothavipeya vakerla kay o shrdipe vash konsulipya savaht musay te avel kotar publikune autoritetiya thay odola te phriaven o pharipe thay godornipya sherune vash (na) suksezi akale procesesko. Sar si pe Regulativa, resipe akalesko sito te vazdel thay te sigurinel o procesi e publikune konsultipesko prekal o publikune organya, interesime riga thay publika, vash tekh sahastardo kotorleipe ano procesi e politikake keripesko thay decisiake leipe ano publikuno interes, sar ini vazdipe e transparencako thay godornipesko e publikune organyengo pedral o interesime riga thay publika.

[1] Nukta 41 e Konstituciako, O hako e akcesesko ano publikune dokumentya

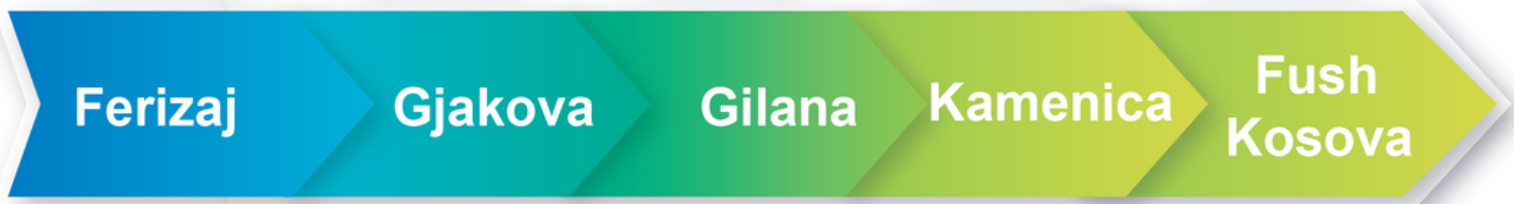
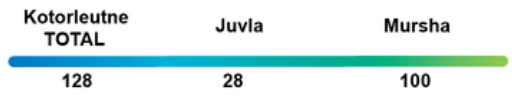
[2] Kresi Gn. 06/L-081 vash Akcesi ano Publikune Dokumentya, akcesimo kotar: <https://gazetadepublikune.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=20505>

Regulativa decisigya ini minimalune standardya, principya thay procedure ano publikuno procedipe, mashkar o publikune organya, interesime riga thay publika, ano procesi e keripesko e politikengo thay legislaciako (Nukta 1, paragrafi 2 e Regualtivako).

Vash mangipya akale raportesko, ka treteringyol trin sherune puqipya: kola dokumentya khuvana ano procesi e publikune konsultipesko, formati thay teknike e konsultipeske thay ovipe e identifikipesko e rigengo kay manglape te oven subyekti e kotorleipesko ano procesi e konsultipyengo.

E vastipeya e hakosko ano procesi e publikune konsultipesko, reslola o resipe prekal ova diskutingyona thay adresingyona o angloopenjaripya thay komentya e rigengo ano interesim. Numay, vash te resen akava aspekti vashnop vash kotorleutnem publikuno organi iniciatori e dokumentesko, musay te lel bajakya vash te identifikinel o interesime riga. Strategia vash kotorleipe e romane thay ashkalyune komunitetengo ano kosovako malipe, nashti te disktuignyol thay ma te astargyon prekal o procesi e identifikipesko e komunitetengo kay qalavna olen direkt. Odoleske, e Regulativa vash minimalune standardya ano procesi e publikune konsultipesko, respektivune Nukta 12, sito obligimo Ofisi vash Shukarno Raipse ano ramie Raipesko, kay te kreirinel thay shuakrajukerel yekh Platofrma online, kola vastinena o sah publikune organya vash te identifikinen e hisedaren vash evolviripe e konsultipesko e publika.

Vash sebepi e vashnipesko kay silen o dokumento kay ka miratingyon, kola ano yaver may dosna faze ka ovelolen qalavipe ano dizunengo jivdipe, on ka publikingyon ani Platfoma e Publikune Konsultipyengo vash te komentinen kotar sakova dizune thay kotar sakoya interesimi rig. Ani akay rig, akava hako phiravgyola ano sasutnipe vash bazikune dokumentya kay gatisarena publikune organya. Sar si pe Regulativa vash minimalune standardya, dokumentya kay siton talo procesi e publikune konsultipyengo, siton: Bershuno projekt plani e stratejikune dokumentyengo, projekt programi legislativuno e Raipesko, projekt plani e krisiyune aktyengo, projekt lisa e koncept dokumentyengo, projekt koncept dokumentya, prokeyt normativune aktya, projekt strategie sa rini savoe yaver dokumentya, kola musay te amalingyon e mothavipeske memorandumea, vay vash kolenge rodingyola konsultipe e publika.

Category	1	2	3	4	5
Gendo e kotorleutnengo	17	10	14	17	16
Juvla	2	2	1	3	1
Mursha	15	8	13	14	15
Roma	1	1	13	17	2
Ashkalie	16	0	1	0	5
Egipqanya	0	9	0	0	9

Category	1	2	3	4	5
Gendo e kotorleutnengo	13	6	10	11	14
Juvla	4	0	6	3	6
Mursha	9	6	4	8	8
Roma	10	1	3	8	4
Ashkalie	0	0	0	2	6
Egipqanya	0	5	7	1	4
Serbya	2				
Albanya	1				

TRETERIME TEME

01

Procesi e politikake keripesko ani Kosova

02

Procesi e inicipesko e krisyenge keripesko thay olengo miratipe

03

Regualtiva vash Minimalune Standardya e Publikune Konsultipesko

04

Demonstripe e butyako e Online Platformako e Publikune Konsultipyengo

05

Krisi vash Akcesi ano Publikune Dokumentya

06

Rola e Agenciako vash Informipe thay Privatipe

07

Deipe e Azhutipesko Yuridikuno Bizo Pokipe QNJ

08

Treteripe e surengo e violencako ani familia ani Platforma Online vash Yuridikuno Azhutiupe Bizo Pokipe

SHERUNE ARAKHIPYA

Teluno niveli e butyaripesko e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo – kvotipe vash butyaripe luyasrela kay ma te respektingyon kotar publike lokalune thay centralune organya.

Infrastruktura ano lokalitetya e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo aqhola kishli. May but problemya vash nanipe e publikune dudyaripesko ini odothe kote egzistinla, sito kishlo dudyaripe. May dur, akala komunitetya luyasrena te arakhlon e kishle dromencar, bizo adekvatuni kanalizacia thay e deponia e gunoyeski pashe e beshipeske thenenge.

Mangipya thay rovlarinya akale komunitetengo na dikhalrgyola kotar komunalune organya. Ini kana dikhalrgyola, respodipe e organyengo pedral olenge sito e dosna aqhipeya ano vahti.

Diskriminipe thay nashaibe e skoluipesko olenge qhavorengo ano publikune shkole, Mothavdo nanipe e sheyengo thay materialengo vash te nakhaven o siklipe.

Romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya luyarena te oven grupa may hari astardi ano fundono edukipe, Vash may buderi, darakeripeske ahqola i teluno niveli e phiravipesko e shkolako ji ko agor.

Civiluno registripe e dizunengo e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, aqhola yekh kotar esencialune problemya. On na silen dokumentipe manglo personaluno, kay na dela shaibe vash leipe e socialuen azhutipyengo, vash soske on pherena o yaver kondicie.

Akcesi ano institucie e hakaipeske luyarela te aqhon problematikune, ji kay o treteripe e jenengo akale komunitetesko, sar si pe olende ka ovel yaveruno kotar yaver riga.

Mothavdi problematika ano raport e akceseya ano hakaibe luyarela te ovel dosna aqhipe ano alosaripe e subyektengo, may but ko korkore habaske daya, kola bizo decisia e Kriselinyake vash pakyavipe ko qhavore, na reslole te rtegulinel o puqipe e puqipesko e socialune azhutipesko.

Legalizipe e ilakengo aqhola te ovel problemi kova aqhilo. Jene akale komunitetengo, lungyarena te arakhlon e nashaibepeya e registripesko e ilakengo ano olengo anav, mamuy o fakti kay on siton generaciendar ano generacie.

Rovlarinya phanglo e procesipeya olenge surengo kana on raportingyona ani policia, prokuroria ty. Sar si pe lende, on diskriminingyona sar komuniteti thay na lena respodipe kotar akala organya, ayekha sar perla e kriseya.

AQHIPYA E NAREGISTRIPESKO ANO CIVILUNO REGISTRIPE

Nanipe e civilune registripesko, phiravela o aqhipya kana vakergyola ano vastipe e hakayengo kay garantinla e Kosovaki Konstitucia thay specifikuni legislacia vash sakova dizuno e Kosovako, may but vash o qalavde grupe, romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya. Aqhipya buhlargyona ano hako vash akcesi ano edukipe, butyaripe, leipe e socialune skemengo thay hako vash te drominen.

Kana vakergyola vash puqipe e registripesko ano Civiluno Registri, jen e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo vakerde o nashaibe vash te registringfyol kana on dosna aqhile e krisipyencar kay Ofisi e Civilune Registripesko krisinela ani sura e dosna registripesko. Ani baza e Nuktako 34, par. 4, e Krisesko Gn. 04/L-003 vash Civiluno Registri, rodipe vash registripe e bianipesko, ano Civiluno Registri, manglape te ovel andar deshupanj (15) dive kotar momenti e bianipesko thay ano ulavde sure, na may dur se trianda (30) dive kotar o bianipesko dive. Dosna aqhipe ano mothavipe e bianipesko e qhavoresko sar si pe vahti, krisingyola e kriseya kotar bish (20) ji paresh (50) Euro.[1]

LOSHALIPE E HAKAYENGO KOTAR E SKEMA E SOCIALUNE AZHUTIPYENGO

Nanipe e registripesko ano Civiluno Registri, kerla yekh kotar o bazikune problemya kolencar arakhlona romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya. Nanipe e ayekha registripesko, na dela shaibe vash prezentipe anglo organya kay siton godorne vash leipe thay oviope kotor e skemengo dikhlarde kriseya.

Ani baza e Kriseski Gn. 2003/15, yaverimo thay pherdo e Kriseya Gn. 04/L-096 vash Yaveripe thay Pheripe e Krisesko Gn. 2003/15 vash Skema e Socialuene Azhutipesko ani Kosova, sah jene e familiengo aplikipeske musay te len o Kosovake dokumentyia.

Rekomandipe 1

Kosovako Raibe khetane e Kosovake Sombeshipeya te shrden procedure e yaveripesko thay pheripesko e Krisesko Gn. 04/L-003 vash Civiluno Registri, respektivune e Nuktako 34, par. 4 thay Nukta 63, par. 1.1, ani sura e yaveripyengo ka bayaren o vahti e registripesko e jenengo e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo thay yaveripe yaver kay qalavela o administripe phanglo e krisiyencar vash akala jene e komunitetengo, vash o sebepi olenge dosna aqhipesko, ani sura vash leipe e mangipesko vash registripe e bianipesko.

[1] Nukta 63, par. 1.1, e Krisesko Gn. 04/L-003 vash Civiluno Registri, akceismo kotar:
<https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2743>

Rekomandipe 2

Jene akale komunitetengo siton ani phari situacia socialuni thay ekonomikuni. Vash akava sebepi, yaveripe e legislaciako sekonadruni musay te qalavel ini puqipyay kay phanglona vash pokipe e mangla dokumentaciako, identifikipeske dokumentya ko puqipe e yaveripesko thay pasaportya ko olengo leipe vash angluni ver. Ayekha rekomandingyola e raipeske thay yaver organyenge kay o kerde yaveripyay te ciden akava pharipe kotar o jene akale komunitetengo vash yekh decisimo periodi, kote ka organizyongon godinipeske vazdipeske kampanye thay aktivitetya kote o resipe ka ovel kay nyekh jeno e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo ma te aqhol bizo identifikipesko dokumenti.

Ayekha mase, na perna ano mamuipe e Kosovaka Konstitucia, palo kay e Nukta 24, par. 3 e Konstituciako vakergyola kay o "principya e khetane garavipesko e krisesko na angloaqhavena o qhivipe e mangle masengo vash garavipe thay anglipe e individpyenge hakayengo thay grupengo kay siton ani yekhuni pozicia. Ayekha mase, ka phiravgyon numay ji na reslola o resipe koleske siton numay on".

AKCESI ANO EDUKIPE

Sar si pe Kresi Gn. 04/L-032 vash Anglo Universitaruno Edukipe ani Kosovaki Republika, Nukta 9, paragrafi 2, sakova qhavoro ani sura e resipesko e shov (6) bershengo musay te shrdel o obligimo skolupe,skolupe kova dengyola bizo pokipe kotar godorne institucie lokalune thay centralune.

Biumlavdo kay e Kriseya vash Anglo Universitaruno Edukipe, obligimo skolupe e sikavnengo sito sheruno godornipe e dadalaryengo thay kay akava obligipe na phergyola odoya ver ov kerla ushkavipe e krisesko, ko sure e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, institucie musay te len vash baza ini o yaver ovipyay kay anena akava problemi.

Rekomandipe

Raipe lela informativune mase e resipeya kay te promovyngol o pherdo yekhipe thay efektivuno anos ah sfere e ekonomikune, politikune thay kulturake jivdipesko, leindoy kotor akate o edukipe.[1] Centralune institucie thay lokalune te identifikinen e qhavoren akale komunitetengo direkt anoolenge lokalitetya, vash te theren klaro thay qaqune e situacia kote arakhlona realune akala qhavore.

[1] Nukta 3, par. 4 e Kriesko Gn. 03/L-047 vash Gravipe thay Promovipe e Komunitetenge Hakayengo thay olenge jenengo ani Kosovaki Republika.

AKCESI ANO BUTYARIPE

Kotorleutne e komunitetengo mothavde uqo darakeripe kana vakergyola vash teluno niveli e romengo, ashkaliengo thay egipqanyengo. Sar si pe lende, kvotipe vash butyaripe lugyarela kay ma te respektingyol kotar publikune organya thay centralune.

Rekomandipe

Centralune thay lokalune institucie kerena ulavde mase, may dur te evolvirinen programya thay initiative vash publikuno butyaripe e komunitetengo, sah akava e resipeya e tioknyaripesko e hendekosko thay direktuno diskriminipe numay ini yaveruno e personyengo kay siton kotar akala komunitetya ano raporti e yaver buderune komuniteteya.

Vash may buderi, e Kriseya Gn. 03/L-149 vash Civiluno Servisi e Kosovaka Republikako, ayekha vi ini Krisi Gn. 06/L - 114 vash Publikune Sevalutne, publikune institucie kay ano rami e civilune servisesko ano institucie e centralune nivelesko, minimumi 10% e postyengo musay te rezervingyol vash personya kola siton e komunitetenge kola na siton buderune ani Kosova thay kay pherena o specifikune kriterya ano butyaripe. Ano komunaluno niveli vash jene kvalifikime e komunitetengo kay na siton buderipe ani komuna, ka ovel rezervimo yekh genod e butyake thanengo ano kanleipe e procentualuen reprezentipeya e komunitetengo ani dendi komuna.

DIKHLARIPE E MANGIPYENGO PASHE PUBLIKUNE ORGANYA

Dosna ahqipyay thay nairanipe e respodipyengo ani institucie pedral o mangipyay e dizunengo, kerena o krisiyune ushkavipyay e Krisesko vash Gn. 06/L-081 vash akcesi ano publikune dokumentyay. Sar si pe akava krisi, garantinyola o hako e sakole personesko, bi diskriminimo ani sasavi baza, vash te ovelolen akcesi ano publikune dokumentyay.

Rekomandipyay

Agencia vash Informipe thay Privatipe, te lel aktivitetay prekal kola pelarela pe godi e sah lokalune thay centralune instituciengew vash te del respodipe pe vahti ani kanleipe e mangle kriseya. Ayekha vi, AIP te lel o aktivitetay prekal kolende, identifikinla numay o sure vash ushkavipyay akale krisesko, kana vakergyola vash o romane, ashkalyune thayegipqanyune komunitetya.

Infrastruktura ano lokalitetya e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo aqhola kishli. Buderune problemya vash sebepi e nanipesko e publikune dudyaripesko thay odothe kote egzistinla, sito kishlo dudyaripe. May dur, akala komunitetya lungyarena te araxhlon e kishle dromencar, bizo adekvatuno kanalizpe thay e deponia e gunoyeski pashe e beshipeske thanengo.

AKCESI ANO HAKAIPE

Dosna aqhipya ano alosaripe e subyektengo kotar lokaluno raiesko adminsitripe sar ini kotar o krislinyako siustemi vash puqipyay kay phanglona e ilaka, ahqona yekh kotar esencialune problemya, koleya qalavgyona o romane, ashkalyune thay e gipqanyune komunitetya.

Rekomandipe

Ano rami e prioritizipesko thay tiknaripe e surengo kotar e rif s kriselinyake sistemasko ani Kosova, kergyola tentipe ano leipe e masengo thay aktivitetengo ano tiknyaripe e purane subyektengo kola kedisale thay siton vash romane, ashkalyune thay e gipqanyune komunitetya.

Ayekha vi, rekomandingyola kay ano buxheti e bershesko 2023, te dikhlargyola but may baro monetaruno fondi vash Agencia e Yuridikune Azhutipesko Bizo Pokipe, ayekha kay akcesi ano hakaibe te ovel pherdo vash o jene e nabuderune komunitetengo, kola nashti te realizinen olenge hakaya ano nanipe e financilune vastushyengo.

Aneksi

**Arakahdipe vash
komune**

Fush-Kosova

Ano masek yuni, Kosovako Instituti vash Hakaïpe (KIH) organizingya informipeski sesia thay treningya e jenencar e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, ano Fush Kosovako regioni.

Trenerya e KIH-ke, sine prezentune ano lokalitetya kote akala komunitetya jivdinena.

16 kotorleutne (1 juvli thay 15 mursha). Olendar, 2 roma, 5 ashkalie thay 9 egipqanya.

Informipesko kedipe thay treningya ano Fush Kosovako regioni

Kotorleutne akala infomripaska sesiako thay treningo mothavde o darekeripe phanglo e teluno niveli olenge butyaripesko. On mothavde peste indinyime kay kvotipe vash butyaripe na respektingyola vash olenge komunitetya ani Fush Kosovaki komuna. Na siton butyarne ano lokalune thay centralune institucie, ayekha sar sito e Konstitucia thay krisyencar ji kay o jene kotar akala komunitetya silen uqo universitaruno profili.

Jene e romane, a shkalyune thay egipqanyune komunitetengo, rodinde kay te analizyngon statistike e sasutne butyaripesko ani Fush Kosovaki komuna, ayekha kay te kergyol yekh analiza may klari vash sar te kergyolbuti may dur vash integripe olengo ano butyaripe.

Puqipy e infrastrukturake, sar e publikune dudyaripeya thay kishle drama, kanalizacia sar ini deponia e gunoyea, siton problemya kay romano, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya silen ani akaya diz. On adresinde rovlarinya ano komune thay ano centralune institucie, numay kay olenge rovlarinya na dikhlardile niyekh ver.

Romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya mothavde piri indinyata, palo kay olenge qhavore ano shkole diskriminyngona kotar buderuno komuniteti, sar ini kotar korkore sikavne, na sigurindoy olenge qhavorengi ini pustika vash te nakhaven o siklape.

Yekh yaver darkeripe e komunitetesko sito ini civiluno registripe, kote buderi olendar silen problemi vash leipe e dokumentaciako thay vash akaleske silen problemya thay na dengyola shaipe ini leipe e socialune azhutipyngo vash odola kay pherena o kondicie.

Akcesi ano institucie e hakaïpeske sito problematikuno thay treteripe e jenengo akale komunitetesko sito yaverune kotar o yaver riga.

Prizren

Ano masek yuli, Kosovako Instituti vash Hakaipe (KIH) organizingya informipeski sesia thay treningya e jenencar e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, ano Prizrenosko regioni.

Trenerya e KIH-ke, sine prezentune ano lokalitetya kote akala komunitetya jivdinena.

11 kotorleutne (3 juvla thay 8 mursha). Olendar, 8 roma, 2 ashkalie thay 1 egipqani.

Informipesko kedipe thay treningya ano Prizrenosko regioni

Kotorleuent ekonstatinde buderi problemya, kolencar arakhlona ano sako divuno jivdipe. Sar si pe lende, civiluno registri aqhola sfida ulavdi kote buderi qhavore pandar siton biregistrime thay akava anela but problemya ano sakodivuno jivdipe akale komunitetengo. Akala qhavore, silen nashayutno ano yaver faze e registripeske vash skolupe.

Teluno niveli e phiravipesko e skoluipesko ji ko agor, konsideringyola pandar sar darinyuno problemi ano edukipesko jivdipe.

Kriselinya luyarena te ovelolen dosna aqhipe ano alosaripe e subyektengo, may but ko korkore habaske daya, kola bizo decisia e kriselinyaki vash pakyavipe e qhavorengo, na resema te regulinen o puqipe e socialune azhutipesko.

Butyaripe aqhola ulavdi sfida. Dizune kotar o komunitetya, rodinde te yaveringyol o kvotipe ano butyaripe, feri so ano sure kote mekhloa e khetani kvota vash o sah komunitetya, odoya ver oy kerla kay o jene e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, te diskriminigyon ano raporti odole komunitetencar na buderune.

Sfida aqhola ini mangipe e phikoipesko may baro vash garavipeske khera thay arakhipe e beshipeske thanesko savahuno vash viktime juvla e violencako ani familia, feri so buderi olendar irangyona palem ko violentuno manush, feri so na silen kote te beshen.

Ayekha vi, analizipe e statistikengo vash romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya thay ani baza e detalyengi, te kergyol analiza may klari sar te kergyol may dur butiu ano integripe olengo ano butyaripe.

Penjaripe e romana qhibyako sar qhib ano ofisialuno vastipe ani Prizrenoski komuna.

FERIZAY

Ano masek yuli, Kosovako Instituti vash Hakaipe (KIH) organizingya informipeski sesia thay treningya e jenencar e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, ano Ferizayesko regioni.

Trenerya e KIH-ke, sine prezentune ano lokalitetya kote akala komunitetya jivdinena.

17 kotorleutne (2 juvla thay 15 mursha). Olendar, 1 rom thay 16 ashkalie.

Informipesko kedipe thay treningya ano Ferizayesko regioni

Civiluno registripe aqhola ulavdi sfida, kote buderi jene e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo siton biregistrime thay akava olenge anela buderi problemya ano sakodivuno jivdipe.

Mothavdo problemi lugyarela te ovel edukipe vash sebepu e telune nivelesko e personyengo kay nakhavena e shkola ji pe agor, numay ulavipeya vash biregistrime qhavore ano civilune registrya kova anela nashaibe e registripesko ano publikune shkole akala komunako.

Romane, ashklayune thay egipqanyune komunitetya, arkahlona e naphiravipeske akceseya e komunako ano raporti e respodipyencar ano olenge mangipyja. Mamuy o fakti kay o mangipyja biqhalgyona thay protokolingyona, on na lena respodipe.

Ulavdi sfida vash akala komunitetya lugyarela te ovel puqipe e butyaripesko. On mothavena kay o komunitetenge jene kay shay te kerne ververutne butya, numay kay na angazhingyona ano komune vay raipe. Ani akaya rig, may buderi rundepe ano Centro vash Socialuni Buti ano Ferizay sar ini Ofisi vash Komunitetya kay na kerla dosta ani akaya rig.

Jene e romane, ashkalyune thay eghipqanyune komunitetengo mothavde olengo darakeripe phanglo e legalizipeya olenga ilakako. Sar si pe lende, akcesi ano hakaipeiske ishtitucie sito problematikuno thay treteripe e komunitetenge jenengo na sito adekvatuno.

PEYA (sesia 1)

Ano masek avgusti, Kosovako Instituti vash Hakaipse (KIH) organizingya informipeski sesia thay treningya e jenencar e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, ano Peyako regioni.

Trenerya e KIH-ke, sine prezentune ano lokalitetya kote akala komunitetya jivdinena.

6 kotorleutne (6 mursha). Olendar, 1 rom thay 5 egipqanya.

Informipesko keripe thay treningya ano Peyako regioni

Realizipe e ilakake hakayengo konsideringyola pandar bazikuno problemi mothavdo kotar infomripeske kedipya thay treningya organizime kotar KIH. On vakerna kay silen ilake, numay vash na adkevatuno funksionipe e hakaipeske sistemesko dengyola olenge shaipe olengo vastipe tromalo, respektivune kay on te phiraven ano olengo hulaipe.

Diskriminipe ano butyaripe, lepagryola sar duyto problemi palo kay sar si pe lene yekh kotor e komunitetengo silen manglo edukipe, numay nashti te butyaryon. Vasno dikhena o gakti kay institucie musay te respektinen e kuota ano butyaripe thay vash akava puqipe te len proaktivune mase.

Diskriminipe ano butyaripe, olenge keryola yekh raporti e shaipeya kay olenge qhavore te len o manglo skolupe.

Puqipyay kay phanglona e ambienteya aqhona vasni tema. Yekh yaver rproblemi kay o romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya, leparde, sitoy deponia e gunoyeski, vakerindoy kay on kerd ebut rovlarinya anmi komuna thay ano yaver kometentune organya, numay kay na lelilo niso, thay akava kerela phare thay rizikinela olengo jivdipe, may buderi e qhavorengo.

Rovlairyay silen ini ano furnizipe e piyipeske paynea thay e sistemeya e kanalizaciako.

Ano raporti e policia, on vakerna kay silen rovlarinya phanglo e procedipeya olenge surengo kana on raportingyona ani policia, prokuroria, ty. Sar si pe lende, on diskriminingyona sar komuniteti thay na lena respodipe kotar akala organya sar si pe krisi.

Akcesi ano hakaipeske institucie lugyarela te ovel problematikuno, ji kay treteripe e komunitetenge jenengo dikhlola kay sito yaverune kotar o yaver riga.

PRISHTINA

Ano masek septembri, Kosovako Instituti vash Hakaibe (KIH) organizingya informipeski sesia thay treningya e jenencar e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, ano Prishtinako regioni.

Trenerya e KIH-ke, sine prezentune ano lokalitetya kote akala komunitetya jivdinena.

14 kotorleutne (6 juvla thay 8 mursha). Olendar, 4 roma, 6 ashkalie thay 4 egipqanya

Informipesko keripe thay treningya ano Prishtinako regioni

Kotorleutne konstatinde buderi problemya, kolencar arakhlona ano sako divuno jivdipe. Sar si pe lende, civiluno registri aqhola sfida ulavdi kote buderi qhavore pandar siton biregistrime thay akava anela but problemya ano sakodivuno jivdipe akale komunitetengo. Akala qhavore, silen nashayutno ano yaver faze e registripeske vash skoluipe.

Teluno niveli e phiravipesko e skoluipesko ji ko agor, konsideringyola pandar sar darinyuno problemi ano edukipesko jivdipe.

Kriselinya luyarena te ovelolen dosna aqhipe ano alosaripe e subyektengo, may but ko korkore habaske daya, kola bizo decisia e kriselinyaki vash pakyavipe e qhavorengo, na resema te regulinen o puqipe e socialune azhutipesko.

Butyaripe aqhola ulavdi sfida. Dizune kotar o komunitetya, rodinde te yaveringyol o kvotipe ano butyaripe, feri so ano sure kote mekhloa e khetani kvota vash o sah komunitetya, odoya ver oy kerle aky o jene e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, te diskriminigyon ano raporti odole komunitetencar na buderune.

Sfida aqhola ini mangipe e phikoipesko may baro vash garavipeske khera thay arakhipeske e beshipeske thanesko savahtuno vash viktime juvla e violencako ani familia, feri so buderi olendar irangyona palem ko violentuno manush, feri so na silen kote te beshen.

Ayekha vi, analizipe e statistikengo vash romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya thay ani baza e detalyengi, te kergyol analiza may klari sar te kergyol may dur butiu ano integripe olengo ano butyaripe.

JAKOVA

Ano masek septembrbi, Kosovako Instituti vash Hakaipse (KIH) organizingya informipeski sesia thay treningya e jenencar e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, ano Jakovako regioni.

Trenerya e KIH-ke, sine prezentune ano lokalitetya kote akala komunitetya jivdinena.

10 kotorleutne (2 juvla thay 8 mursha). Olendar, 1 rom thay 9 egipqanya.

Informipesko keripe thay treningya ano Jakovako regioni

Kotorleutne akala informipaska sesiako thay treningo mothavde o darekeripe phanglo e teluno niveli olenge butyaripesko. On mothavd epeste indinyime kay kvotipe vash butyaripe na respektingyola vash olenge komunitetya ani Jakovaki komuna. Na siton butyarne ano lokalune thay centralune institucie, ayekha sar sito e Konstitucia thay krisyencar ji kay o jene kotar akala komunitetya silen uqo universitaruno profili.

Jene e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, rodinde kay te analizingyon statistike e sasutne butyaripesko ani Jakovaki komuna, ayekha kay te kergyol yekh analiza may klari vash sar te kergyolbuti may dur vash integripe olengo ano butyaripe.

Puqipy e infrastrukturake, sar o publikuno dudyaripe thay kishle droma, kanalizacia sar ini deponia e gunoyea, siton problemya kay romano, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya silen ani akaya diz. On adresinde rovlarinya ano komune thay ano centralune institucie, numay kay olenge rovlarinya na dikhlardile niyekh ver.

Sar si pe lende, diskriminipe ani Jakovaki komuna sito prezentuno. On shunenape diskriminipe olenge prezentipeya ano gastronomiake lokalya.

Yekh yaver darkeripe e komunitetesko sito ini civiluno registripe, kote buderi olendar silen problemi vash leipe e dokumentaciako thay vash akaleske silen problemya thay na dengyola shaibe ini leipe e socialune azhutipyengo vash odola kay pherena o kondicie.

Akcesi ano institucie e hakaipeske sito problematikuno thay treteripe e jenengo akale komunitetesko sito yaverune kotar o yaver riga.

KAMENICA

Ano masek septembri, Kosovako Instituti vash Hakaibe (KIH) organizingya informipeski sesia thay treningya e jenencar e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, ano Kamenicako regioni.

Trenerya e KIH-ke, sine prezentune ano lokalitetya kote akala komunitetya jivdinena.

17 kotorleutne (3 juvla thay 14 mursha). Savore roma.

Informipesko keripe thay treningya ano Kamenicako regioni

Kotorleutne akala infomripaska sesiako thay treningo mothavde o darekeripe phanglo e teluno niveli olenge butyaripesko. On mothavd epeste indinyime kay kvotipoe vash butyaripe na respektingyola vash olenge komunitetya ani Kamenicaki komuna. Na siton butyarne ano lokalune thay centralune institucie, ayekha sar sito e Konstitucia thay krisyencar ji kay o jene kotar akala komunitetya silen uqo universitaruno profili. Ani komuna silen numay yekh butyarno, ayekha vi ano Sheruno Centro e Familiaruna Medicinako numay yekh jeno thay yaver thane niyekh.

Yekh yaver darkeripe e komunitetesko sito ini civiluno registripe, kote buderi olendar silen problemi vash leipe e dokumentaciako thay vash akaleske silen problemya thay na dengyola shaibe ini leipe e socialune azhutipyengo vash odola kay pherena o kondicie.

Jene akale komunitetesko mothavde o darakeripe phanglo e legalizipeya olenge ilakengo.

Infrastruktura aqhola yaver darakeripe vash olenge. Sar si pe lende, palo mangipyta nani komuna sar ini yaver institucie na lena adekvatuno respodipe vash olenge problemya thay ani akay rig shunenape diskriminime.

Edukipe sito yekh yaver problemi ano komuniteti palo kay na si but jene kay nakhavena o skolupe palo odova kay sito obligativuno.

Romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya, ano informipesko kedipe thay trenigno mothavde darakeripe phanglo o socialune azhutipyta thay olengo realizipe.

GILANA

Ano masek septembri, Kosovako Instituti vash Hakaibe (KIH) organizingya informipeski sesia thay treningya e jenencar e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, ano Gilanako regioni.

Trenerya e KIH-ke, sine prezentune ano lokalitetya kote akala komunitetya jivdinena.

14 kotorleutne (1 juvli thay 13 mursha). Olendar, 13 roma thay 1 ashkalia.

Informipesko keripe thay treningya ano Gilanako regioni

Kotorleutne akala infomripaska sesiako thay treningo mothavde o darekeripe phanglo e teluno niveli olenge butyaripesko. On mothavd epeste indinyime kay kvotipoe vash butyaripe na respektingyola vash olenge komunitetya ani Gilanaki komuna.

Jene e romane, a shkalyune thay egipqanyune komunitetengo, rodinde kay te analizingyon statistike e sasutne butyaripesko ani Gilanaki komuna, ayekha kay te kergyol yekh analiza may klari vash sar te kergyolbuti may dur vash integripe olengo ano butyaripe.

Sar si pe lende, civiluno registripe, aqhola te ovel ulavdi sfida, kote buderi qhavore pandar na siton registrime thay akava anela but problemya anos akodivuno jivdipe akale komunitetengo. Akala qhavore na silen shaipe ano yaver faze e registrtipesko vash skolupe.

Yekh yaver darkeripe e komunitetesko sito ini civiluno registripe, kote buderi olendar silen problemi vash leipe e dokumentaciako thay vash akaleske silen problemya thay na dengyola shaipe ini leipe e socialune azhutipyengo vash odola kay pherena o kondicie.

Legalizipe e ilakengo sito yekh yaver darakeripe mothavdo ani informipeski sesia thay treningo.

PEYA (sesia 2)

Ano masek septembri, Kosovako Instituti vash Hakaipe (KIH) organizingya informipeski sesia thay treningya e jenencar e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, ano Peyako regioni.

Trenerya e KIH-ke, sine prezentune ano lokalitetya kote akala komunitetya jivdinena.

10 kotorleutne (6 juvla thay 4 mursha). Olendar, 3 roma thay 7 egipqanya.

Duyto informipesko kedipe thay treningya ano Peyako regioni

Realizipe e ilakake hakayengo konsideringyola pandar bazikuno problemi mothavdo kotar infomripeske kedipya thay treningya organizime kotar KIH. On vakerna kay silen ilake, numay vash na adkevatuno funksionipe e hakaipeske siostemesko dengyola olenge shaipe olengo vastipe tromalo, respektivune kay on te phiraven ano olengo hulaipe.

Diskriminipe ano butyaripe, lepagryola sar duyto problemi palo kay sar si pe lene yekh kotor e komunitetengo silen manglo edukipe, numay nashti te butyaryon. Vasno dikhena o fakti kay institucie musay te respektinen e kuota ano butyaripe thay vash akava puqipe te len proaktivune mase.

Diskriminipe ano butyaripe, olenge keryola yekh raporti e shaipeya kay olenge qhavore te len o manglo skolupe.

Puqipya kay phanglona e ambienteya aqhona vasni tema. Yekh yaver problemi kay o romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetya, leparde, sitoy deponia e gunoyeski, vakerindoy kay on kerde but rovlarinya anmi komuna thay ano yaver kometentune organya, numay kay na lelilo niso, thay akava kerela phare thay rizikinela olengo jivdipe, may buderi e qhavorengo.

Rovlairnya silen ini ano furnizipe e piyipeske paynea thay e sistemeya e kanalizaciako.

Ano raporti e policia, on vakerna kay silen rovlarinya phanglo e procedipeya olenge surengo kana on raportingyona ani policia, prokuroria, ty. Sar si pe lende, on diskrimingyona sar komuniteti thay na lena respodipe kotar akala organya sar si pe krisi.

Akcesi ano hakaipeske institucie luyarella te ovel problematikuno, ji kay treteripe e komunitetenge jenengo dikhlola kay sito yaverune kotar o yaver riga.

Darakeripya luyarena ini ani rig e realizipesko e socialune azhutipyengo, palo kay yekhune konsideringyona kay diskrimingyona kotar mangle komisie.

OBILIQI

Ano masek septembri, Kosovako Instituti vash Hakaipse (KIH) organizingya informipeski sesia thay treningya e jenencar e romane, ashkalyune thay egipqanyune komunitetengo, ano Obiliqesko regioni.

Trenerya e KIH-ke, sine prezentune ano lokalitetya kote akala komunitetya jivdinena.

13 kotorleutne (4 juvla thay 9 mursha). Olendar, 10 roma, 2 serbya thay 1 albani

Informipesko keripe thay treningya ano Obiliqesko regioni

Kotorleutne akala informipaska sesiako thay treningo mothavde o darekeripe phanglo e edukipe, kote baro gendo olendar, na lungyarna o obligativuno edukipe. Akava soske, but olendar numay ji ko 4-to klasa nakhavena o siklipe thay na may dur. Sar si pe kotorleutne, akava avela ini vash sebepui e telune nivelesko e godornipesko e komunitetesko thay obligipe e qhavorengo vash te iklon thay te roden pe drama, vash te sigurinen o jivdipte.

Yekh yaver problemi e komunitetesko ani Obiliqeski komuna iklola te ovel o civiluno naregistrisipoe, kova nadela shaipse kay ano yaver may dosna faze te realizinel nesave bazikune hakaya kay siton olenge, sar vash skoluipe vay ano realizipe e leipesko e socialune azhutipesko.

Sar si pe lende, bibutyaripe aqhola yekh yaver uqo niveli, kova ovela vash but sebepya, numay sar sherune sa ri pe lende, bibutyaripe aqhola ano yekh uqo niveli, kova ovela vash but sebepya, numay sar sherune on mothavena kay sito ini diskriminipe kay kergyola e komuniteteske, sar kotar centraluno ayekha vi lokaluno.

Ano raporti e akceseya ano hakaipeske insitucie, on vakerde kay na shunenape diskriminipe, numay kay silen mangipe vash leipe e juridikune azhutipesko bizo pokipe vash ververutne sure, kolen akana dengya o KIH.

Legalizipe e ilakengo aqhola yekh angle aqhilo problemi. Jene akale komunitetengo lugyartena te arakhlon e nashaipeya e registripesko e ilakengo ano olengo anav, ini kay si o fakti kay on silen olen generacie palo generacie.

